

Št. 2949.

Na petrazrednici v Postojni je stalno popolniti mesto učitelja. Prošnje so predpisanim potom vlagati semkaj do dne 31. januarja 1904.

C. kr. okr. šolski svet v Postojni, dne 30. decembra 1903.

Z. 2802.

An der vierklassigen Knabenvolksschule in Neumarkt gelangt mit Beginn des II. Semesters dieses Schuljahres eine Lehrstelle mit den gesetzmäßigen Bezügen zur definitiven ev. provisorischen Besetzung.

Bewerber haben ihre gehörig belegten Gesuche bis zum 23. Jänner 1904 beim gefertigten k. k. Bezirksschulrate einzubringen.

K. k. Bezirksschulrat Krainburg, am 24. Dezember 1903.

Z. 26.

An der zweiklassigen Volksschule in Karnervellach gelangt eine provisorisch besetzte Lehrstelle mit den gesetzmäßigen Bezügen zur definitiven Besetzung.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis 14. Februar 1904 hieramts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrat Radmannsdorf, am 7. Jänner 1904.

V R. Šeberjevi tiskarnici v Postojni se dobiva:

Druga zbirka učnih slik

po podanih hospitacijah krškega in litljskega okraja.

Cena: 1 K, po pošti 1:10 K.

Pripravniški tečaj v Idriji.*

Spisal prof. Makso Pirnat.

Doba Marije Terezije je bila kakor v drugih deželah avstrijskega cesarstva, tako tudi v naši kranjski kronovini zlata doba za šolstvo. Osnovale se je tedaj na Kranjskem po kmetih lepo število trivijalk, manjša mesta pa so dobila svoje glavne šole. Taka glavna šola se je ustanovila tudi v Idriji, ki je posebno slovela med enakimi učnimi zavodi in imela takoj ob začetku 225 učencev.

Imenovane glavne šole, tako tudi idrijska, so obsegale tri razrede in so spočetka pač zadostovale potrebam tedanje dobe. Toda tekom časa se je spoznalo, da ti zavodi ne odgovarjajo več napredujočemu človeškemu duhu, da jih bo torej treba popolniti oziroma ustanoviti novih učilišč v ta namen, da prevzamejo to nalogo, katere niso mogle več vršiti nekdanje glavne šole.

Potreba take preosnove se je posebno živo čutila v Idriji. Zato so učitelji idrijske glavne šole, Karol Legat, Mihael Putre, Jožef Martinak, Jožef Erzen, Jožef Šerek, Anton Lesar in Andrej Kacin, pri svoji mesečni konferenci dne 26. marca l. 1850. opozorili tedanjo višjo šolsko oblast, nam-

*) Ta spis je priobčen v lanskem šolskem izvestju mestne realke v Idriji. Ponatiskujemo ga z dovoljenjem pisateljev, ker smo prepričani, da bodo tudi naši čitatelji z zanimanjem prebirali ta odlomek pozabljenega zgodovine našega stanu. Ured.

reč knezoškofijski konzistorij, da bi bilo jako umestno in potrebno, na idrijski glavni šoli ustanoviti še četrty razred poleg doslej obstoječih treh razredov. S tem da bi se dala otrokom rudarjev, ki se zaradi revščine ne morejo drugod izobraževati, lepa prilika, na domači šoli pridobiti si toliko znanja, da bi bili pozneje lahko sprejeti med nadzorniško osebje pri rudniku, ali da bi vsaj dosegli mesto paznika ter bi ne bili prisiljeni, opravljati le navadna rudniška, težaška dela. V Idriji da je mnogo nadarjenih otrok, ki bi se lahko naprej izobraževali. Za ustanovitev četrtega razreda v Idriji govori tudi ta okolnost, da ima cela kranjska dežela samo en četrty razred, namreč na zgledni glavni šoli v Ljubljani

Na to je knezoškofijski konzistorij po krajnem šolskem nadzorniku v Idriji odgovoril tedanjemu ravnatelju idrijske glavne šole, Karlu Legatu, in sicer v tem smislu, da naj se ravnateljstvo rajše izreče za ustanovitev nižje realke¹⁾ z dvema razredoma, kakoršna se je baš tedaj osnovala v Ljubljani; opusti pa naj se misel na četrty razred, ki se je tudi v Ljubljani odpravil in je na njega mesto stopila omenjena nižja realka. Ako bi ravnateljstvo idrijske glavne šole stavilo predlog, da se tudi ondi ustanovi dvorazredna realka, bo konzistorij ta predlog z veseljem in po možnosti podpiral, posebno še zategadelj, ker je realka v Ljubljani prenapolnjena, in se ne more vanjo sprejeti noben učenec več.

(Dalje.)

*) Leta 1815., ko je prišla Kranjska zopet v avstrijsko upravo, se je kakor na drugih tako tudi na ljubljanski normalki osnoval k IV. razredu še en letnik; imel je torej IV. razred dva letnika, in tako je ostalo do leta 1849. Meseca novembra l. 1849. sta se na podlagi ministrskega odloka (l. oktobra št. 6907), sklicuje se na najvišjo odločbo z dne 16. septembra imenovanega leta (št. 19.439) ta dva letnika ločila od normalke in postala poseben učni zavod z imenom »nižja realka z dvema razredoma«. Taka realka se je hotela ustanoviti tudi v Idriji; ker pa te realke niso zadostovale, se je že meseca marca l. 1851. dovolilo, da se smejo po večjih mestih ustanoviti realke v današnjem pomenu besede.

Kot pisani viri so mi služili zapisniki nekdanjega pripravniškega tečaja v Idriji; hranijo se v arhivu c. kr. rudniške ljudske šole v Idriji; nekaj podatkov sem dobil tudi iz c. kr. rudniškega in iz župnega arhiva. Preskrbela sta mi jih gospoda Mihael Arko, dekan v Idriji in Filip Vidic, c. kr. pomožni uradnik pri rudniški direkciji v Idriji. S pismenimi, oziroma ustmenimi podatki, katere sem tuintam uporabil, so mi postregli gospodje: Leopold Božič, upokojeni nadučitelj v Žirih pri Idriji; Engelbert Gangl, učitelj v Ljubljani; Jožef Martinak, c. kr. sodni nadsvetnik v pokoj v Ljubljani, Frančišek Onušič, mestni kapelan v Idriji in Feliks Stegnar, c. kr. učitelj v moški kaznilnici v Mariboru. Vse te gospode, kakor tudi gosp. Alojzija Novaka, c. kr. ravnatelja rudniške ljudske šole v Idriji, ki mi je prepustil zapiske nekdanjega pripravniškega tečaja v uporabo, tem potom iskreno zahvaljujem.

Razen tega sem rabil tele tiskane vire:

Novice, letnik 1865. in 1866.

Učiteljski Tovariš, 1862-1872.

Laibacher Zeitung, letnike 1852, 1865 in 1866.

Letna poročila c. kr. rudniške šole v Idriji (več letnikov).

Zgodovina slovenskega slovstva. Dr. Karol Glaser.

Geschichte der k. k. Staats-Oberrealschule in Laibach 1902.

Imenik ljudskih učiteljev na Kranjskem v začetku leta 1870.

Imenik šolskih oblastev itd. Uredil Jakob Praedika. 1885.

Ročni zapisnik z imenikom ljudskih šol itd. za šolsko leto 1902/3.

IX. letnik. Sestavil Štefan Primožič.

Vojvodina Kranjska. Spisal Fr. Orožen. Ljubljana 1902. Izdala

»Matica Slovenska«.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja l., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrty leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Idriji. Naročnino pa prejema gosp. Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/2 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.